

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
та самостійної роботи
здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 "Менеджмент"
освітньої програми "Логістика"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2025**

УДК 658.7:339.5(072.034)

M58

Укладачі: К. В. Мельникова

Т. Є. Сігаєва

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій.
Протокол № 8 від 19.12.2024 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Міжнародна логістика [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент" освітньої програми "Логістика" першого (бакалаврського) рівня / уклад. К. В. Мельникова, Т. Є. Сігаєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. – 44 с.

Наведено типові завдання, що дозволяють набути практичних умінь і навичок щодо використання міжнародної логістики для координації дій та розв'язання конфліктних ситуацій, комплекс управління функцій і процедур, здійснюваних логістичними менеджерами підприємств для досягнення стратегічних, тактичних та оперативних цілей логістичних систем у міжнародному масштабі.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент" освітньої програми "Логістика" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 658.7:339.5(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2025

Вступ

Сучасний ринок потребує постійного пошуку найбільш ефективних технологій організації й управління діяльністю підприємства, тому набуває значущості визначення сутності та змісту логістики в міжнародному аспекті. Це виходить із системних уявлень нового рівня розвитку логістики як самостійної навчальної дисципліни, уможливлення залучення в її сферу комплексу знань щодо сутності системного підходу до розв'язання проблем ефективного управління поточковими процесами, набуття відповідних навичок установаження і підтримання умов сумісності завдань логістики із загальними завданнями менеджменту підприємства.

Структуру дисципліни побудовано таким чином, щоб сформувати цілісне уявлення про форми, засоби і методи здійснення зовнішньоторговельних закупівель у міжнародній практиці; вивчити специфічні особливості експортного товароруку; здобути поглиблені знання практичної спрямованості про транспортне забезпечення зовнішньоекономічних операцій, особливості заповнення товаросупровідної документації, специфічні особливості митної логістики, вплив митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на ефективність зовнішньоторговельних операцій.

Мета навчальної дисципліни – формування знань і навичок у галузі логістичного управління, методів, логістичних систем, транспортного забезпечення міжнародного бізнесу та тенденцій його розвитку.

Об'єктом навчальної дисципліни є логістичні процеси та логістичні системи в міжнародних економічних відносинах.

Предметом навчальної дисципліни є загальні принципи та закономірності формування систем і методи системного аналізу, які застосовуються під час розв'язання складних проблем економічного характеру, що стосуються міжнародної логістичної діяльності підприємства та зовнішнього середовища.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, визначено в табл. 1.

**Результати навчання та компетентності,
які формує навчальна дисципліна**

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
РН14	СК13
РН22	ЗК5, ЗК14, СК20

Примітка.

СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК20. Здатність ефективно аналізувати та інтегрувати логістичну концепцію у міжнародну діяльність, аналізувати концептуальні основи та визначати основні категорії міжнародної логістики, застосовувати оптимізаційний фактор при поставці товарів у міжнародному сполученні. Здатність до вибору оптимального виду транспорту у міжнародному сполученні, до прийняття ефективних рішень в процесі здійснення міжнародної логістичної діяльності.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

РН14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

РН22. Здатність застосовувати оптимізаційний фактор при поставці товарів у міжнародному сполученні, обирати оптимальний вид транспорту у міжнародному сполученні. Проводити аналіз міжнародних договорів, аналізувати ризики в міжнародній логістиці.

Практичне заняття – це вид навчального заняття, під час якого викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти сформульованих завдань.

Метою практичних занять із навчальної дисципліни "Міжнародна логістика" є набуття здобувачами вищої освіти практичного досвіду, розвиток умінь і навичок, необхідних для оволодіння знаннями основних положень теорії логістичної організації, здобуття знань у сфері міжнародної логістики, створення умов для опанування здобувачами вищої освіти методів управління інформаційним забезпеченням. Практичні заняття сприяють розробленню й ухваленню управлінських рішень, методами

та технологіями управління проєктами, засвоєнню здобувачами вищої освіти форм міжнародних економічних відносин, оцінюванню транснаціоналізації бізнесу, методів управління персоналом у межах холдингів, професійній адаптації та діловій кар'єрі на підприємствах з іноземними інвестиціями.

Самостійна робота здобувача вищої освіти (СРЗ) – це самостійна діяльність, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі здобувачем вищої освіти, але виконує її здобувач вищої освіти за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі.

Метою організації самостійної роботи з навчальної дисципліни "Міжнародна логістика" є забезпечення здобувачам вищої освіти можливості систематичного індивідуального вивчення матеріалу та розвитку необхідних компетентностей. Конкретні цілі самостійної роботи можуть містити: засвоєння основних теоретичних знань щодо сутності міжнародної логістики, етапів її розвитку, сутності генезису, складу і характеристики системи управління міжнародними ланцюгами поставок, основних характеристик організації логістичного управління, ролі та значення логістики як основної компетенції компанії, процесів формування логістичних структур на підприємстві й етапів їх розвитку.

Практичні завдання за темами

Змістовий модуль 1

Роль логістики в умовах глобалізованого бізнесу

Тема 1. Сутність і фактори розвитку міжнародної логістики

Мета – аналіз основних понять: логістика, міжнародна логістика, міжнародний ланцюг поставок.

Основні питання

1. Основні методи виконання завдань у міжнародній логістиці.
2. Глобалізація бізнесу як фактор підвищення конкурентоздатності.
3. Фактори, що визначають глобалізацію бізнесу.
4. Рушійні сили глобалізації в логістиці.
5. Особливості глобальної конкуренції.
6. Бар'єри в глобальному логістичному менеджменті.
7. Фактори, що зумовлюють процес глобалізації в сучасних умовах.

Завдання для самостійної роботи до теми 1

Завдання 1. Перевірка знань ключових термінів.

1. Сформулюйте визначення поняття "міжнародна логістика". Сформулюйте предмет і об'єкт вивчення міжнародної логістики.
2. Що розуміють під глобалізацією? Які основні переваги та недоліки цього явища для країни-експортера?
3. Що таке аутсорсинг?
4. Що таке стратегічний фокус? За якими основними характеристиками відрізняють стратегічний фокус?

Завдання 2. Тестові завдання для самоперевірки.

1. Предметом вивчення міжнародної логістики є:
 - а) міжнародні ланцюги поставок;
 - б) проєктування діяльності в міжнародному ланцюгу;

- в) управління міжнародними ланцюгами поставок;
- г) місія підприємства.

2. Прикладом економічного фактора, що зумовлює глобалізацію бізнесу є:

- а) розвиток транснаціональних корпорацій;
- б) розвиток сучасних засобів транспорту;
- в) послаблення ролі традицій і звичаїв у країнах;
- г) лібералізація митного законодавства.

3. Абревіатуру ЄАВТ розшифровують як:

- а) Європейська автономія вільної торгівлі;
- б) Європейська асоціація вільної торгівлі;
- в) Єдина автономія вільної торгівлі;
- г) Єдина асоціація вільного товару.

4. Основні характерні особливості міжнародної конкуренції:

- а) життєвий цикл товару підвищується;
- б) життєвий цикл товару знижується;
- в) компанії намагаються створити комплексні маркетингові стратегії;
- г) глобальні компанії відмовляються від перенесення виробництва на територію інших держав.

5. Прикладом фінансових бар'єрів у розвитку міжнародної логістики є:

- а) недоступність інформації;
- б) обмеження для вступу на ринок;
- в) митні правила та процедури інших країн;
- г) інші правила конкуренції.

6. Суспільні фактори, що зумовлюють глобалізацію бізнесу, полягають у:

- а) великій концентрації та централізації капіталу;
- б) створенні Європейського Союзу;

- в) прийнятті Європейського акта, що проголошує свободу в міжнародному русі товарів;
- г) інші правила конкуренції.

7. До організаційно-економічних факторів, що сприяють глобалізації діяльності підприємств, належить:

- а) підвищення попиту на іноземну продукцію;
- б) створення Європейського Союзу;
- в) прийняття Європейського акта, що проголошує свободу в міжнародному русі товарів;
- г) експедирування вантажів.

8. Централізація запасів – це:

- а) певний захід, що дозволяє обмежити асортимент і мікс товарів, які виробляють в одному місці;
- б) спосіб перенесення фінальної індивідуалізації товару, що створюють із типових запасних частин;
- в) цілеспрямоване закриття наявних складських господарств із метою перетворення їх у регіональні оптові бази, що обслуговують великі території;
- г) створення мережі повністю незалежних складів.

9. Для служби логістики критерієм вибору варіанта організації руху товарів є:

- а) оптимальний рівень обслуговування споживачів;
- б) мінімум витрат на закупівлі;
- в) мінімум витрат на утримання запасів;
- г) мінімум витрат на транспортування;
- г') мінімум загальних витрат на рух товарів.

10. Завданням макрологістики є:

- а) організація доставки вантажів спочатку річковим, а потім морським транспортом;
- б) забезпечення погодженості в діях постачальників, покупців і транспортних організацій регіону;
- в) координація дій учасників ланцюга, який забезпечує просування на український ринок імпортного товару;
- г) організація вантажоперероблення у великому морському порту.

Тема 2. Організаційні аспекти міжнародної логістики

Мета – вивчення загальних тенденцій розвитку міжнародної логістики.

Основні питання

1. Характеристика сучасного світового господарства.
2. Основні види інтеграційних об'єднань: зона вільної торгівлі, митний союз, єдиний ринок, економічний союз.
3. Етапи інтеграційного процесу.
4. Рівень розвитку інтеграційних об'єднань у світі.

Практичні завдання до теми 2.

Оптимізація схеми доставки товарів із-за кордону

Завдання 1. Практичне завдання.

В організацію з надання логістичних консалтингових послуг звернувся менеджер із логістики фінської фірми з питанням, де його компанії вигідніше купувати комплектування для обладнання, що виробляють – у Європі чи Південно-Східній Азії (ПСА)?

Експерт-консультант із логістики зібрав вихідні дані за кількома варіантами, склав варіанти розрахунків, отримав варіанти відповідей, наведені в табл. 2. Потрібно обґрунтувати вибір варіантів закупівель.

Таблиця 2

Розрахунок варіантів закупівлі комплектувальних виробів у різних регіонах світу

Вихідні дані	Варіант				
	1	2	3	4	5
1	2				
П – питома вартість вантажу, що поставляють, євро/м ³	3 000	4 000	5 000	6 000	4 500
Т – транспортний тариф, євро/м ³	105	170	150	120	160
М – імпортне мито на товар із Південно-Східної Азії, євро/м ³	12	12	12	12	12

1	2				
З _д – ставка на запаси, що перебувають у дорозі, %	1,9	1,3	4,0	2,0	2,0
З _с – ставка на страхові запаси, %	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
В _е – вартість товару в Європі, євро	108	106	98	110	118
В _а – вартість товару в Південно-Східній Азії, євро	89	98	78	90	100
Розрахункові дані					
Ч – частка додаткових витрат, які виникають під час доставки товарів із Південно-Східної Азії, у питомій вартості вантажу, що поставляють, %					
Р _в – різниця між вартістю комплектувальних товарів у Європі та Південній-Східній Азії					

Методичні рекомендації

Для розрахунку частки додаткових витрат, які виникають під час доставки товарів з Південно-Східної Азії в питомій вартості вантажу, що постачають, використовують формулу:

$$Ч = (100 \times Т / П) + М + З_{д} + З_{с}, \quad (1)$$

де Ч – частка додаткових витрат, які виникають під час доставки товарів із Південно-Східної Азії в питомій вартості вантажу, що поставляють, %;

Т – транспортний тариф, євро/м³;

П – питома вартість вантажу, що поставляють, євро/м³;

М – імпортне мито на товар із Південно-Східної Азії, євро/м³;

З_д – ставка на запаси, що перебувають у дорозі, %;

З_с – ставка на страхові запаси, %.

Для визначення різниці між вартістю комплектувальних товарів у Європі та Південно-Східній Азії за 100 % приймають найменшу вартість товару В_а та здійснюють розрахунок за формулою:

$$Р_{в} = (В_{е} - В_{а}) \times 100 / В_{а}, \quad (2)$$

де В_е – вартість товару в Європі, євро;

В_а – вартість товару в Південно-Східній Азії, євро.

Якщо частка додаткових витрат, які виникають під час доставки з Південно-Східної Азії в питомій вартості вантажу, що поставляють,

менша, ніж різниця між вартістю комплектування в Європі та Південно-Східній Азії, то саме в країнах цього регіону вигідніше купувати комплектування, і навпаки.

Завдання 2. Практичне завдання.

Підприємство "Торгсервіс" здійснює закупівлю напоїв у Молдові та доставляє їх до Румунії.

Первинну схему товароруку напоїв наведено на рис. 1.

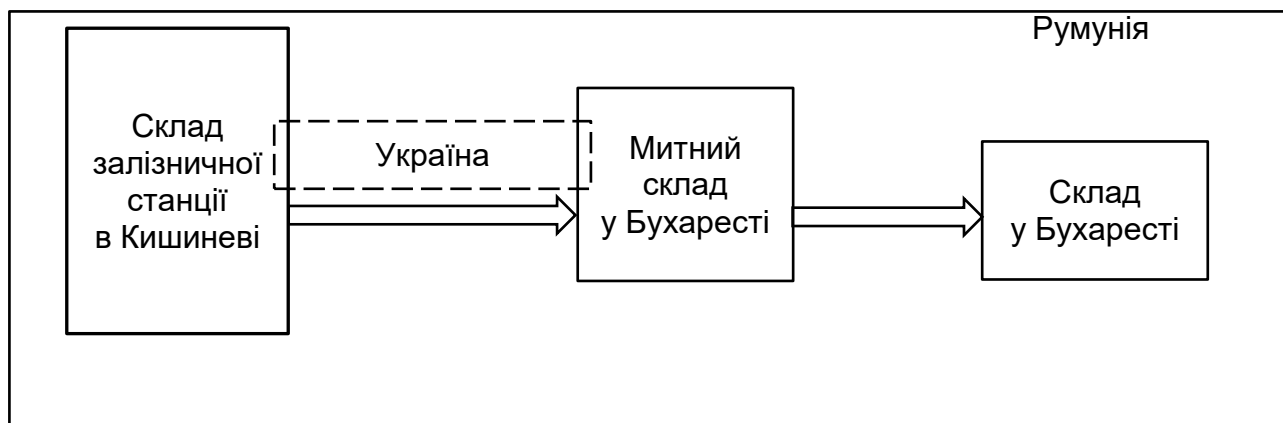

Рис. 1. Початкова схема товароруку напоїв

Основні дванадцять заводів, що знаходяться в різних районах Молдови, постачають напої в коробках по 12 пляшок у кожній, на залізничну станцію м. Кишинів. Проміжне зберігання товару здійснюють на складі, що знаходиться на станції. Потім відбувається завантаження вагонів, приймання товару, оформлення необхідних митних документів та передача вагонів залізниці. У подальшому вагони їдуть у сторону Румунії та надходять на митний склад м. Бухарест. На складі відбувається розвантаження, митний контроль та видача товару власнику, тобто ручне розвантаження товару в автотранспорт власника.

Зазначену схему транспортування та зберігання вантажу керівництво підприємства визнало нераціональною. Організацію відвантаження продукції з Молдови виконує представник підприємства (м. Кишинів), але підприємство не має більше в Кишиневі інших складів. Велика кількість постачальників не дозволяє представнику здійснювати належний контроль продукції в уже сформованих вагонах. А от саме відсутність певного накопичувального складу в Кишиневі і дозволить підприємству своєчасно перевіряти кількість пляшок у коробках. У разі відсутності

необхідної кількості пляшок (0,5 % від розміру партії), що можна перевірити лише в Бухаресті, немає можливості висунути претензії.

Технологічні процеси відвантаження в різних постачальників досить різні: деякі роблять поставки на піддонах, але більшість відвантажує напої на склади залізниці в окремих ящиках і завантажує у вагони вручну. У результаті в подальшому виникають проблеми, пов'язані з потребою ручної перевалки вантажів, яких підприємство може уникнути шляхом будівництва власного складу в Кишиневі, у якому можна було б організувати пакетування напоїв у стандартні вантажні одиниці, а також налагодити збирання залишків видаткового матеріалу й тари.

Нераціональність зазначеної схеми полягає також і в тому, що по території Румунії вантаж перевозять залізницею під митними пломбами за високими тарифами. Витрати на перевезення можна істотно зменшити, якщо остаточний митний контроль буде здійснено відразу, як тільки вантаж потрапить на територію Румунії.

Перед службою логістики підприємства поставлено завдання розроблення проєкту логістичної системи, що дозволяє ліквідувати перераховані недоліки.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Під час виконання завдання потрібно звернути увагу на розрахунок річного економічного ефекту, що складається з:

- річної економії від організації приймання продукції на складі підприємства;

- річної економії від різниці в тарифах за перевезення імпортного та внутрішнього вантажів;

- річної економії від різниці вартості вантажно-розвантажувальних робіт;

- річної економії, що буде отримано в разі відмови від автомобільних перевезень.

Завдання для самостійної роботи до теми 2

Завдання 1. Практичне завдання.

У простій комбінації учасників ланцюга постачань кожна організація має в запасі продукцію на один тиждень попиту. Інакше кажучи, кожна

ланка (виробник, регіональний оптовик, місцевий оптовик, роздрібний торговець, замовник) купує стільки товарів у своїх постачальників, щоб на кінець тижня мати запас, що дорівнює попиту наприкінці попереднього тижня. Попит на продукт є постійним і становить 180 одиниць на тиждень. Із першого тижня року попит кінцевих споживачів збільшився на 15 одиниць, а на другому тижні вже повернувся до постійного рівня – 180 одиниць на тиждень.

Якщо доставки здійснюються дуже швидко, як це вплине на динаміку просувань у ланцюгу поставок? Розкрийте сутність "ефекту бичачого батого" (bullwhip effect) і його вплив на функціонування ланцюга постачань.

Методичні рекомендації

Для розкриття сутності "ефекту бичачого батого" потрібно в табличній формі показати зміну стану в попиті та запасах протягом 10 тижнів. Слід ураховувати те, що попит дорівнює кількості товарів, що будуть закуповувати на наступному рівні, а запас на початок тижня буде дорівнювати кінцевому запасу попереднього тижня.

Завдання 2. Практичне завдання.

Започаткована в США компанія Toys "R" Us – роздрібний продавець іграшок – контролює рух товарів від зарубіжних постачальників (переважно далекосхідних) буквально до дверей своїх магазинів, розкиданих по всьому світу. Toys "R" Us користується послугами незалежної компанії, що надає послуги з логістики у світовому масштабі. Ця компанія не лише керує перевезеннями, але й за допомогою системи стеження здатна інформувати Toys "R" Us про точне місце розташування кожного контейнера і про його вміст.

З урахуванням вибраної моделі роботи було згенеровано додатковий прибуток у розмірі 5,6 млн дол. США за рік, при цьому змінні витрати становили 3,6 млн дол. США. Для закупівлі устаткування для стеження за вантажами та програмного забезпечення було витрачено 0,2 млн дол. США. Оборотні фонди становлять 12,8 млн дол. США. Витрати на утримання запасів за рік – 3,5 млн дол. США, заготівельні витрати – 1,3 млн дол. США. Коефіцієнт оборотності запасів – 0,8.

Надайте рекомендації щодо доцільності закупівлі устаткування.

Завдання 3. Практичне завдання.

Розрахуйте основні цільові показники ефективності ланцюга поставок та їх основну динаміку в наступному році, якщо плановий прибуток підвищиться на 2,5 % за незмінного стану змінних витрат, оборотні фонди зростуть на 4 %, а коефіцієнт оборотності запасів зменшиться до 0,65.

Підприємство ТОВ "Індастрітрейд" виконує поставки металу до Польщі. Розрахуйте операційні показники ланцюга поставок, з огляду на дані у табл. 3.

Таблиця 3

Показники діяльності ТОВ "Індастрітрейд"

Показник	2023 рік	2024 рік
Кількість реалізованих позицій запасу, шт.	2 710	2 750
Кількість незадоволених позицій запасу, шт.	140	120
Максимальний обсяг металу, що може бути доставлено, тис. т	10 425	12 215
Кількість поставок у строк, шт.	2 510	2 400
Загальна кількість поставок, шт.	2 710	2 750
Кількість поставок матеріалів відповідної якості, шт.	2 650	2 700
Обсяг запасів, млн грн	1,275	1,058

Тема 3. Міжнародні логістичні ланцюги поставок

Мета – вивчення таких питань, як експорт товарів і послуг (прямий і непрямий).

Основні питання

1. Продаж ліцензій.
2. Міжнародні договори франчайзингу. Зарубіжні торгові філії.
3. Створення монтажних або виробничих підприємств за кордоном.
4. Прямі інвестиції.
5. Передумови вибору методу управління міжнародної логістикою.
6. Вигоди інтернаціоналізації управління. Фактори розвитку методів управління міжнародним логістичним ланцюгом.

7. Аналіз ключових бізнес-процесів на підприємстві. Типові бізнес-процеси.
8. Етапи документування процесу.
9. S-модель ланцюгів поставок, основні потоки.
10. Рівні деталізації SCOR-моделі.

Завдання для самостійної роботи до теми 3

Завдання 1. Перевірка знань ключових термінів.

1. Сформулюйте визначення поняття "митний союз". Сформулюйте основні відмінні риси митного союзу від зони вільної торгівлі.
2. Що розуміють під віртуальною корпорацією? Які основні відмінні риси віртуальної корпорації?
3. Що таке бенчмаркінг?
4. Що таке експорт? Які основні види експорту?

Завдання 2. Практичне завдання.

British Airways (BA) – одна з найбільших авіакомпаній світу, що здійснює польоти за 150 напрямками і має понад 1 200 маршрутів. Для задоволення потреб своїх клієнтів кухні в аеропортах Хітроу і Гатвік готують 250 т курчат і 40 000 упаковок вина. Авіакомпанія сама займається всіма питаннями, не пов'язаними з гарячими продуктами харчування: посудом, вином, сухими продуктами харчування, столовими наборами та ін.

British Airways належить до авіакомпаній повного обслуговування, тобто в ній, насамперед, ставку роблять на обслуговування пасажирів, а не на досягнення мінімально можливої ціни. Проте нещодавно авіакомпанія оголосила про плани досягти за п'ять наступних років економії в 1 млрд фунтів стерлінгів за рахунок підвищення ефективності. Компанія також повідомила, що, з огляду на спад бізнесу в останні роки, вона буде прагнути до економії й надалі. Частиною цих планів став перегляд підрозділом British Airways Catering обсягу послуг і витрат, скорочення ланцюгів постачань та більш цілеспрямоване управління ланками зв'язку з партнерами по ланцюгах постачань.

Ураховуючи дані, наведені в табл. 4, допоможіть компанії зробити вибір щодо доцільності переходу на аутсорсинг за кожним із варіантів.

Основні витрати підприємства, тис. дол. США

Напрямок діяльності	Капітальні витрати, тис. дол. США	Термін окупності, років	Змінні витрати, тис. дол. США	Постійні витрати, тис. дол. США	Витрати компанії-аутсорсера, тис. дол. США
Приготування пиріжків для обслуговування	205 000	5	214 000	12 000	114 000
Приготування соків	75 000	7	15 000	12 000	24 000
Проведення тренінгів із навчання персоналу	23 000	5	7 000	8 000	45 000
Виготовлення посуду	115 000	10	54 000	12 000	24 000

Методичні рекомендації

Доцільність переходу на аутсорсинг визначається економією витрат, як порівняти з організацією власного виробничого процесу. Тому для надання правильної відповіді потрібно розрахувати загальний обсяг витрат на організацію власного виробництва та порівняти з витратами на аутсорсинг.

Завдання 3. Тестові завдання для самоперевірки.**1. Конгломерат – це:**

а) форма об'єднання самостійних підприємств, пов'язаних за допомогою системи участі в капіталі, фінансових зв'язків, договорів про спільність інтересів, патентно-ліцензійних угод, тісного виробничого співробітництва;

б) договірне об'єднання підприємств переважно однієї галузі для здійснення спільної комерційної діяльності;

в) монополістичне об'єднання підприємств, які до процесу інтегрування належали різним підприємцям, у єдиний виробничо-господарський комплекс;

г) диверсифікований концерн, який об'єднує широке коло підприємств, технологічно не пов'язаних між собою.

2. *Що з наведеного є локальними рішеннями в міжнародному ланцюгу поставок:*

- а) вибір маршруту переміщення вантажу;
- б) вибір методів управління транспортом;
- в) вибір організаційної форми зв'язку між партнерами;
- г) договірні відносини роботи з адміністрацією всіх ланок?

3. *До основних етапів проведення бенчмаркінгу не належить:*

- а) визначення галузі;
- б) аналіз бізнес-процесу;
- в) адаптування;
- г) виявлення відмінностей.

4. *До основних форм зовнішньоекономічної діяльності не належить:*

- а) експорт товарів і послуг;
- б) продаж ліцензій за кордон;
- в) прямі інвестиції;
- г) розвиток транспорту.

5. *До основних видів інтеграційних об'єднань не належить:*

- а) зона обміну;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) єдиний ринок.

6. *Які є основні види інтеграційних об'єднань:*

- а) зона вільної торгівлі, митний союз та економічний союз;
- б) зона вільної торгівлі та єдиний ринок;
- в) митний союз та економічний союз;
- г) відповіді б і в?

7. *Тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проєктів тощо) називають:*

- а) холдингом;
- б) концерном;

- в) консорціумом;
- г) конгломератом.

8. Окрема або спеціально створена партнерами компанія, яка володіє контрольними пакетами акцій інших компаній, – це:

- а) холдинг;
- б) концерн;
- в) консорціум;
- г) конгломерат.

9. Спільнота функціональних партнерів, що займаються управлінням проєктуванням, виробництвом та реалізацією продуктів і послуг із використанням сучасних технологій, а також контрактами з незалежними робочими групами і структурами, – це:

- а) віртуальна корпорація;
- б) відкрита логістична система;
- в) стратегічний альянс;
- г) холдинг.

10. Найбільш поширеними методами аналізу бізнес-процесів є:

- а) реінжиніринг бізнес-процесів;
- б) аналіз ланцюжка формування цінностей;
- в) бенчмаркінг;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 4. Інфраструктура міжнародної логістики

Мета – аналіз поняття "інфраструктура".

Основні питання

1. Склад інфраструктури міжнародної логістики. Принципи формування інфраструктури міжнародної логістики.
2. Компоненти ефективності інфраструктури міжнародної логістики.
3. Поняття транспортної системи. Уніфікація міжнародної транспортної системи. Бі-, мульти- й інтермодальні перевезення.

4. Поняття логістичного центру. Схема класичного логістичного центру.
5. Класифікація логістичних центрів. Регіональний логістичний центр.
6. Проблеми розвитку логістичних центрів у міжнародному масштабі.
7. Основні категорії користувачів логістичних центрів.

**Практичні завдання до теми 2. Оптимізація перевезень.
Ознайомлення з документацією та особливостями
митних процедур у міжнародних поставках**

Завдання 1. Практичне завдання.

Фірма "Лоджистикс", що займається організацією та здійсненням експедиції та перевезень експортних, імпортних і транзитних вантажів, уклала контракт на доставку 21 000 т нафтопродуктів від Тростянецького нафтопереробного заводу на нову нафтобазу, побудовану на території Польщі в м. Ряшів.

Мережу залізниць й автомобільних доріг у регіоні та схему розташування транспортних підприємств, перевалочних нафтобаз і нафтобаз одержувача наведено на рис. 2.

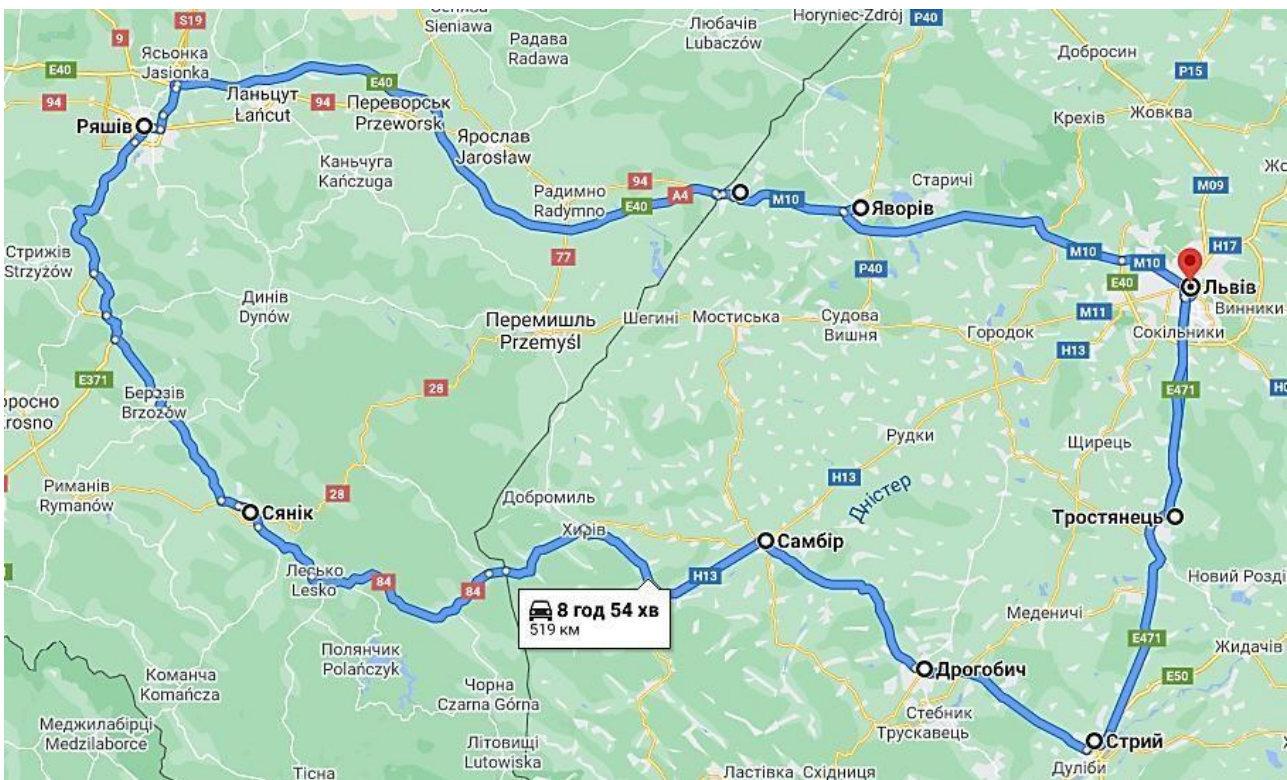

Рис. 2. Маршрутна карта

Транспортування здійснюють у два етапи.

Перший етап. Залізничним транспортом від Тростянця до нафтобаз Львова або Стрия. Вартість доставки нафтопродуктів залізницею від Тростянецького нафтопереробного заводу до цих нафтобаз є однаковою, на розрахунки не впливає і не враховується.

Другий етап. Автомобільним транспортом до Ряшева. Для забезпечення цих поставок підприємство укладає контракти з автотранспортними підприємствами на перевезення та з нафтобазами на перевалювання і зберігання нафтопродуктів. У регіоні є два транспортні підприємства, які відповідають вимогам, що висувають до міжнародних автомобільних перевізників: перше – у м. Стрий, друге – у м. Львів.

У регіоні є також дві нафтобази: у м. Дрогобич і м. Львів, які є найближчими до кінцевого місця доставки та здатні перевалювати і зберігати необхідний обсяг нафтопродуктів.

Під час виконання завдання слід узяти до уваги, що в регіоні встановлено маршрут, який регулярно діє, (базова схема): нафтопродукти залізницею доставляють до нафтобази Дрогобича. Далі на ділянці "Дрогобич – Санок" перевезення здійснюють силами Стрийського АТП. На ділянці "Санок – Жешув" працює внутрішній транспорт Польщі.

Вартість просування 21 000 т нафтопродуктів до Жешува за базовою схемою становить 1 321 460 дол. США.

Потрібно вибрати оптимальну схему транспортування нафтопродуктів, використовуючи як критерій мінімум повних витрат.

Можливі варіанти схем транспортування наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Схеми транспортування

Показник	Схема 1	Схема 2	Схема 3	Базова схема
Перевалювання	Через нафтобазу Дрогобича	Через нафтобазу Львова	Через нафтобазу Львова	Через нафтобазу Дрогобича
Перевізник	Стрийське АТП	Стрийське АТП	Львівське ПТП	Стрийське АТП, Львівське ПТП
Маршрут	Дрогобич – Санок – Ряшів	Львів – Яворів – Ряшів	Львів – Яворів – Ряшів	Дрогобич – Санок – Ряшів

Методичні рекомендації

Вибір схеми транспортування нафтопродуктів оснований на проведенні розрахунків за різними схемами. Критерій вибору – мінімум повних витрат. Розрахунки проводять у кілька етапів.

1. Користуючись даними табл. 6, а також значеннями відстаней, що необхідно розрахувати, розрахуйте вартість транспортування $V_{\text{транс}}$ нафтопродуктів за кожним із варіантів схем.

Таблиця 6

Тарифи за транспортування, дол. США / т·км

Стрийське АТП	0,06
Львівське ПТП	0,064
Польський транспорт	0,09

Внутрішній тариф на перевезення в Польщі (0,09 дол. США / т·км) істотно вищий за тарифи українських АТП, зайнятих у міжнародних перевезеннях, через відсутність великовантажного рухомого складу, високу вартість палива, а також ряд інших факторів.

2. Результати розрахунку подайте в табл. 7.

Таблиця 7

Розрахунок повних витрат за схемами транспортування нафтопродуктів

Вартість	Схеми		
	1	2	3
Транспортування			
Подача транспорту			
Перевалювання			
Усього			

3. Розрахуйте вартість подачі транспортних засобів під навантаження $V_{\text{под.}}$

Тариф за подачу транспорту до місця навантаження $T_{\text{под}} = 0,2$ дол. США / км. У зв'язку з тим, що місця розташування транспортних підприємств і нафтобаз у першій та другій схемах не збігаються, виникають витрати, пов'язані з подачею автомобілів під навантаження.

Результати розрахунку подайте в табл. 7.

4. Користуючись даними табл. 8, розрахуйте вартість перевалювання нафтопродуктів на нафтобазах.

Таблиця 8

Тарифна вартість перевалювання нафтопродуктів, дол. США / т

Назва підприємства	Вартість
Дрогобицька нафтобаза	7
Львівська нафтобаза	10

5. Розрахуйте повні витрати за трьома варіантами схем транспортування. Розрахунок виконайте у формі табл. 7.

Завдання 2. Практичне завдання.

Зовнішньоторговельний контракт на постачання фруктів із Ізраїлю до м. Варшава передбачає застосування базисної умови Carriage and Insurance Paid to (CIP) Інкотермс 2020. Проведення аналізу умов контракту потребує надання відповідей на такі запитання:

1. У чому полягає особливість визначення моменту переходу ризику за базисною умовою CIP під час перевезення вантажу авіаційним транспортом?

2. Які важливі умови страхування потрібно включити в контракт?

Дайте відповіді на зазначені питання.

Завдання для самостійної роботи до теми 4

Завдання 1. Тестові завдання для самоперевірки.

1. Управління міжнародними ланцюгами поставок охоплює:

а) побудову конкурентної інфраструктури, синхронізацію поставок, попиту та пропозиції;

б) побудову конкурентної інфраструктури, синхронізацію поставок і попиту;

в) проектування, планування, виконання, мотивацію, контроль і моніторинг діяльності підприємства;

г) проектування, планування, виконання, формування, контроль і моніторинг діяльності підприємства.

2. До зовнішніх учасників ланцюга поставок, розміщених нижче за потоком, належать:

а) процеси, що перетворюють надходження від постачальників;

б) спеціальні співробітники, які несуть відповідальність за прибуття потрібних матеріалів у конкретне місце, час і в певній кількості;

в) організації, процеси та функції, через які проходить продукт;

г) створення мережі підприємств для постачання товарів.

3. Під системою формування цінностей розуміють:

а) взаємопов'язану сукупність організацій, ресурсів і потоків знань, що беруть участь у створенні та доставці цінностей кінцевим користувачам;

б) формування важливості міжорганізаційних відносин;

в) планування потреб кінцевих споживачів;

г) позиціонування організацій у ланцюгу поставок.

4. Метою процесної декомпозиції ланцюга поставок є:

а) приведення ключових логістичних бізнес-процесів у відповідність до логістичної стратегії підприємства;

б) погодження диспетчеризації замовлень і завдань;

в) оптимізація фінансових трансакцій;

г) поліпшення фізичного стану продуктів.

5. Однією з провідних тенденцій в управлінні ланцюгом поставок є:

а) відмова від післяпродажного обслуговування через відсутність економічного ефекту;

б) посилення функції відновлення та повторного використання відходів;

в) зниження використання реверсивної логістики;

г) поліпшення фізичного стану продуктів.

6. *"Ефект бичачого батога" полягає в:*

а) ситуації, коли значні зміни попиту кінцевого споживача приводять до незначних відхилень у плануванні запасів і виробництва в інших учасників ланцюга;

б) дисбалансі попиту та пропозиції;

в) ситуації, коли незначні зміни попиту кінцевого споживача приводять до значних відхилень у плануванні запасів та виробництва в інших учасників ланцюга.

7. *До операцій, що виконують у межах ланцюгів поставок, належать:*

а) виробництво, обслуговування та продаж;

б) переміщення, транспортування, професійна підготовка персоналу;

в) складування, вантажоперероблення, зберігання;

г) усі відповіді правильні.

8. *За умови організації ланцюга поставок продукцію потрібно розглядати як:*

а) товар;

б) послугу;

в) комплекс товарних і сервісних складників;

г) матеріальний об'єкт, що характеризується певним набором властивостей і якостей.

9. *Ланцюг поставок складається з:*

а) певних видів діяльності, спрямованих на переміщення матеріального потоку;

б) організацій-партнерів, через які відбувається процес руху матеріального потоку;

в) персоналу, організацій, матеріальних потоків;

г) видів діяльності й організацій, через які товари проходять під час свого переміщення від постачальників початкового рівня до кінцевих споживачів.

10. *Головна роль організацій, що входять у ланцюг поставок:*

а) перемістити матеріальний потік;

б) зробити відповідні операції;

- в) перемістити матеріальний потік, додати до матеріального потоку додаткову цінність;
- г) зробити певну послугу споживачам.

Завдання 2. Практичне завдання.

Компанію "Юнісіс Корпорейшн" із капіталом у 8,7 млрд дол. США було створено на основі злиття двох комп'ютерних компаній. "Юнісіс" виробляє і продає комп'ютерну продукцію – від персональних комп'ютерів до складних комп'ютерних систем. Нині компанія збирається переглянути свою політику щодо операцій із логістики в європейських країнах.

70 % усього комп'ютерного обладнання, що продають у європейських країнах, виробляють у США, Канаді, Бразилії та країнах Далекого Сходу. Упроваджуючи нову політику, компанія починає з перегляду свого місця на єдиному європейському ринку. Аналіз процесів організації та здійснення логістичних операцій показав, що "Юнісіс" практично не контролює процес доставки товарів споживачам.

Водночас є певні успіхи в удосконаленні міжнародної логістичної діяльності. Безумовно, це створення інтегрованої електронної системи з управління доставкою товарів на основі системи EDI (Electronic Data Interchange), застосовуваної для планування, контролю за рухом, виставлення рахунків і моніторингу коштів, які надходять за відвантаженою продукцією. Однак є потреба створення комп'ютеризованої системи прогнозування для планування виробництва, розрахунку попиту та обліку поставок комплектувальних виробів. Система має також допомогти з управлінням запасами.

Крім того, "Юнісіс" збирається децентралізувати управління запасами, а для цього можна скоротити кількість складських приміщень. Було визначено, що компанії достатньо мати п'ять основних центральних складів і 14 невеликих перевалочних баз. Отже, скоротять на 72 % складські площі й на 76 % – кількість запасів, що здешевить витрати на утримання запасів. Також компанія вирішила скоротити кількість транспортних організацій, задіяних у забезпеченні доставки товарів "Юнісіс", при цьому акцент буде зроблено на автотранспорт.

1. Які бар'єри Ви можете зазначити в розвитку міжнародної логістичної діяльності компанії?

2. Яким напрямом управління глобальними логістичними операціями планує слідувати компанія?

3. Чи вважаєте Ви достатніми дії компанії з удосконалення своїх логістичних операцій на ринку Європейського Союзу?

Змістовий модуль 2. Організаційно-правові засади функціонування міжнародної логістики

Тема 5. Правове забезпечення міжнародної логістичної діяльності

Мета – вивчення заходів стандартизації експортних та імпорتنих операцій.

Основні питання

1. Організації, які регламентують діяльність у сфері міжнародного приватного права.
2. Основні конвенції, що стосуються міжнародної торгівлі. Правове регулювання міжнародної торгівлі.
3. Договори міжнародної купівлі-продажу.
4. Інтелектуалізація ринку логістичних послуг у міжнародному масштабі. Погодженість державного регулювання логістичних послуг у різних країнах.
5. Транспортна стратегія України.

Завдання для самостійної роботи до теми 5

Завдання 1. Практичне завдання.

ТОВ "Софттрейд" має намір розробити нові схеми транспортування плат до країн Європейського Союзу.

Є три варіанти вкладення капіталу:

1. Передбачено, що зі 120 випадків прибуток 900 грн буде отримано в 40 випадках, прибуток 300 грн – у 80 випадках.
2. Передбачено, що зі 180 випадків прибуток 500 грн буде отримано в 100 випадках, прибуток 900 грн – у 60 випадках, прибуток 420 грн – у 20 випадках.
3. Передбачено, що зі 100 випадків прибуток 400 грн буде отримано в 50 випадках, прибуток 300 грн – у 30 випадках, прибуток 500 грн – у 20 випадках.

Визначте найбільш доцільний варіант капіталовкладення. Оцініть ризикованість кожного варіанта капіталовкладення.

Завдання 2. Практичне завдання.

Під час ранжирування потенційних постачальників можна використати, наприклад, такі критерії: якість продукції; надійність постачальника; ціну; якість обслуговування; умови платежу та можливість позапланових поставок.

У сучасних умовах як на основний критерій вибору постачальника слід орієнтуватися на якість продукції, яка характеризує:

здатність постачальника забезпечувати товари та послуги відповідно до специфікацій і договірних умов;

можливості задоволення вимог споживача.

Надійність постачальника – це комплексний критерій, до складу якого входять такі параметри: комерційна чесність; чіткість; чуйність; обов'язковість; зацікавленість у веденні бізнесу з фірмою; фінансова стабільність; ділова репутація у своїй сфері; своєчасне та повне оприбуткування раніше встановлених контрактами обсягів і термінів поставки малогабаритної побутової техніки тощо.

У ціні слід ураховувати всі сукупні витрати на закупівлю конкретного приладу малогабаритної побутової техніки, що передбачають транспортування, трансакційні витрати, коригування зміни курсів валют, митні збори.

Якість обслуговування

Оцінювання за цим критерієм потребує збирання інформації в досить широкого кола осіб із різних підрозділів компанії та сторонніх джерел про: якість технічної допомоги; рівні сервісу; ставлення постачальника до швидкості реакції на вимоги й умови поставок, до прохань про технічну допомогу; професійну кваліфікацію обслуговуючого персоналу тощо.

Умови оплати та можливість позапланових поставок

Оскільки в ринковій дійсності часто трапляються ситуації, що вимагають позапланових поставок або відстрочення платежу, наприклад у так званий "високий сезон" (кінець жовтня – середина грудня), коли істотно підвищується попит на всі прилади малогабаритної побутової техніки, то постачальники, які пропонують вигідні умови платежу (наприклад, із можливістю відстрочення, кредиту) і гарантують можливість отримання

позапланових поставок, є найбільш прийнятними для ділового співробітництва.

Процедура вибору постачальника полягає в ранжируванні п'яти наведених критеріїв із зазначенням питомої ваги кожного та виставленням оцінки за кожним критерієм для кожної розглянутої компанії, яка торгує малогабаритною побутовою технікою (наприклад, Nigbo Changer Electron Co., LTD; Midea; Haier).

Потім розраховують рейтинг цих постачальників і порівнюють за інформаційними даними, наведеними в табл. 9.

Таблиця 9

Розрахунок рейтингу постачальників малогабаритної техніки

Критерій вибору постачальника	Питома вага	Nigbo Changer Electron Co., LTD		Midea		Haier	
		Оцінка	Рейтинг	Оцінка	Рейтинг	Оцінка	Рейтинг
Якість							
Надійність постачальника							
Ціна							
Якість обслуговування							
Умови платежу та можливість позапланових поставок							
Рейтинг							

Припустимо, що постачальників оцінюють за трибальною шкалою (шкалу можна обрати будь-яку, але занадто велика істотно ускладнює розрахунки, хоча дає точніші результати) із такими умовними позначеннями:

- 3 – повністю задовольняють вимогам;
- 2 – частково задовольняють;
- 1 – не відповідають вимогам.

Обчислення рейтингу кожного постачальника здійснюють за кожним критерієм з урахуванням питомої ваги значущості факторів.

Унаслідок розрахунку отримаємо сумарний рейтинг кожного постачальника, що показано в табл. 9.

Здійснить ранжирування постачальників устаткування, використовуючи власний досвід і дані із засобів масової інформації щодо характеристик побутової техніки.

Тема 6. Митне забезпечення міжнародної логістичної діяльності

Мета – вивчення поняття митного податку.

Основні питання

1. Умови сплати митного податку в Україні.
2. Гармонізована система опису та кодування товарів.
3. Національна комбінована номенклатура.
4. Види митних процедур в Україні.
5. Поняття митного режиму. Імпорт. Експорт. Транзит. Тимчасове ввезення (вивезення). Митний склад. Реімпорт. Реекспорт.
6. Спеціальні митної зони. Магазин безмитної торгівлі.
7. Перероблення на митній території України. Перероблення за межами митної території України.
8. Знищення або руйнування.
9. Відмова на користь держави.

Завдання для самостійної роботи до теми 6

Завдання 1. Перевірка знань ключових термінів.

1. Що таке мито? Яка основна функція мита в зовнішньоекономічних відносинах?
2. Що таке митний режим? Які основні види митних режимів функціонують в Україні?
3. У чому полягає відмінність транзиту від імпорту?
4. Які товари обкладають акцизним збором?

Завдання 2. Практичне завдання.

В Україну з Німеччини надійшов товар – обладнання для перукарні. Згідно з договором купівлі-продажу товар поставляють за умовами DDU Харків, його вартість за контрактом становить 60 000 євро. З огляду

на вибрані умови контракту до фактурної вартості включено витрати з транспортування вантажу після перетину митного кордону – 200 євро.
Визначте митну вартість товару.

Методичні рекомендації

Митною вартістю товарів, переміщуваних через митний кордон України, є вартість товарів, що використовують для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Визначення митної вартості товарів, які ввозять в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюють за такими методами:

1) основним – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);

2) другорядними:

за ціною договору щодо ідентичних товарів;

за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

на основі віднімання вартості;

на основі додавання вартості (обчислена вартість);

3) резервним.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозять на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовують лише тоді, коли митну вартість товарів не можна визначити шляхом застосування попереднього методу.

У такому разі митна вартість товару враховує вартість товару за рахунком-фактурою із включенням вартості перевезення до перетину міжнародного кордону.

Завдання 3. Практичне завдання.

Товариство з обмеженою відповідальністю "Авангард" здійснює поставки матеріалів із Німеччини. Розрахуйте ціну імпоротної угоди, укладеної на базисних умовах CFR (порт м. Одеса), якщо відомі такі дані:

ціна товару на умовах франко-завод – 65 євро за од.;

обсяг партії товару – 1 000 шт.;

перевезення – 3 000 євро;

упаковка – 3 євро;

митне очищення експорту – 230 євро, імпорту – 400 євро;

страхування – 5 %;
розвантаження – 3 євро;
плата за використання складських приміщень складів тимчасового зберігання (СТЗ) у порту відвантаження (7 днів) – 15 дол. США за од.;
вартість поміщення товару в контейнери і навантаження на борт судна – 20 дол. США за од.;
вартість митного очищення партії товару в порту відвантаження – 200 дол. США;
вартість фрахту під час перевезення за напрямками "порт Гамбург – порт Одеса" – 30 дол. США за од.;
страхова премія – 22 дол. США за од.;
вартість вивантаження контейнера в порту призначення – 500 дол. США;
вартість митного очищення вантажу в порту призначення (послуги митного представника + митні платежі) – 550 дол. США;
вартість доставки вантажу до складу покупця – 300 дол. США;
вартість розвантаження товару на складі – 120 дол. США.

Методичні рекомендації

Ціну імпортової угоди на умовах CFR Інкотермс 2020 формують, з огляду на основні умови постачання, а саме – правила CFR, що передбачають доставку продавцем товару на борт судна. Після розміщення товарів на борту судна ризики втрати або пошкодження товарів переходять до покупця. Продавець має зафрахтувати судно й оплатити вартість транспортування товарів до зазначеного порту призначення.

Завдання 4. Тестові завдання для самоконтролю.

1. До якого століття належать перші відомості про мито:

- а) XVIII ст.;
- б) XVII ст.;
- в) XIX ст.;
- г) XVI ст.?

2. Які основні положення викладено в Митному кодексі України:

а) визначає нормативні акти, що регулюють митну справу на території України;

б) регулює основні положення тарифного регулювання в митній справі;

в) спрямований на регулювання митних процедур і діяльності митних органів України;

г) регулює права й обов'язки суб'єктів ЗЕД та повноваження державних органів у митній справі?

3. Яке головне завдання митної політики:

а) безпека держави в економічній сфері;

б) забезпечення безпеки в соціальній сфері;

в) забезпечення захисту національних інтересів держави;

г) забезпечення безпеки в політичній сфері;

г') усі відповіді правильні?

4. Які фактори впливають на митну політику України:

а) економічний, ідеологічний, політичний, міжнародний, законодавчий;

б) економічний, політичний, міжнародний;

в) політичний, міжнародний, законодавчий;

г) економічний, законодавчий, політичний, міжнародний?

5. Які функції виконує митна політика:

а) фінансову;

б) захисну;

в) регулятивну;

г) правильні відповіді – а та б;

г') правильні відповіді – а, б і в?

6. До основних завдань, що виконують митні органи України, належать:

а) здійснення митного контролю;

б) створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;

в) здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщують через митний кордон України;

г) правильні відповіді – а та б;

г') правильні відповіді – а, б і в.

7. Пункти пропуску через державний кордон України за видами сполучення поділяють на:

- а) залізничні, автомобільні, морські, річкові, повітряні, пішохідні, по-ромні;
- б) вантажно-пасажирські, пасажирські, вантажні;
- в) постійні, тимчасові.

8. Пункти пропуску через державний кордон України за характе-ром транспортних перевезень поділяють на:

- а) постійні, тимчасові;
- б) пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські;
- в) цілодобові й такі, що працюють у визначений час;
- г) правильні відповіді – а та б.

9. Пункти пропуску через державний кордон України за катего-ріями поділяють на:

- а) цілодобові й такі, що працюють у визначений час;
- б) пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські;
- в) постійні, тимчасові;
- г) міжнародні, міждержавні, місцеві.

10. Якщо митний тариф країни орієнтовано на помірний протек-ціонізм, то застосовують таке мито:

- а) змішане;
- б) специфічне;
- в) адвалерне;
- г) комбіноване.

Тема 7. Ризики в міжнародній логістиці

Мета – визначення поняття ризику в міжнародній логістиці.

Основні питання

1. Головні причини виникнення ризиків. Ризик-менеджмент. Етапи виявлення ризиків.

2. Ідентифікація та аналіз ризиків в міжнародній логістиці. Основні підходи до управління ризиками у міжнародній логістиці.

3. Методи ухилення від ризику.
4. Методи локалізації ризику.
5. Методи дисипації (розподілу) ризику.

Практичні завдання до теми 7.

Розрахунки ризиків у міжнародній логістиці

Завдання 1. Практичне завдання.

Організація в наступному році планує такі значення показників: обсяг реалізації продукції на експорт – 220 шт., ціна одиниці продукції – 2 800 грн, собівартість одиниці продукції – 2 600 грн.

Вартість майна організації – 21 млн грн. Можливі відхилення фактичних значень показників від планових:

1) через появу на ринку нового конкурента ціна реалізації продукції може знизитися на 500 грн. Імовірність настання цієї несприятливої події дорівнює 0,3;

2) через неповну забезпеченість сировиною можливе зменшення обсягу виробництва та реалізації на 30 %. Імовірність настання цієї несприятливої події дорівнює 0,7;

3) через поломки обладнання можливе зменшення обсягів виробництва й реалізації на 20 %. Імовірність настання цієї несприятливої події дорівнює 0,4.

Визначте рівень економічного ризику.

Методичні рекомендації

Базове значення прибутку ($ПР_0$) буде становити: $ПР_0 = 220 \times (2\,800 - 2\,600) = 44\,000$ грн.

Базове значення виручки від реалізації ($Д_0$) становитиме: $Д_0 = 220 \times 2\,800 = 616\,000$ грн.

Значення можливих утрат від дії кожного фактора ризику потрібно визначати як різницю прибутку таким чином:

1) можливе значення прибутку в наступному році, унаслідок дії першого фактора ($ПР_1$), буде становити: $ПР_1 = 220 \times (2\,800 - 500 - 2\,600) = -66\,000$ грн. Тоді можливі втрати від дії першого фактора ризику ($В_{М1}$) будуть становити: $В_{М1} = 44\,000 - (-66\,000) = 110\,000$ грн;

2) можливе значення прибутку в наступному році, унаслідок дії другого фактора ризику ($ПР_2$), буде становити: $ПР_2 = 220 \times 0,7 \times (2\,800 -$

– 2 600) = 30 800 грн. Тоді можливі втрати від дії другого фактора ризику (B_{M2}) будуть становити: $B_{M2} = 44\,000 - 30\,800 = 13\,200$ грн;

3) можливе значення прибутку в наступному році, унаслідок дії третього фактора ризику (Π_{P3}), буде становити: $\Pi_{P3} = 220 \times 0,8 \times (2\,800 - 2\,600) = 35\,200$ грн. Тоді можливі втрати від дії третього фактора ризику (B_{M3}) становитимуть: $B_{M3} = 44\,000 - 35\,200 = 8\,800$ грн.

Значення очікуваних утрат від дії кожного фактора ризику можна визначити таким чином:

очікувані втрати від дії першого фактора ризику (B_{O1}): $B_{O1} = 110\,000 \times 0,3 = 33\,000$ грн;

очікувані втрати від дії другого фактора ризику (B_{O2}): $B_{O2} = 13\,200 \times 0,7 = 9\,240$ грн;

очікувані втрати від дії третього фактора ризику (B_{O3}): $B_{O3} = 8\,800 \times 0,4 = 3\,520$ грн.

Загальні очікувані втрати B_0^3 будуть становити: $B_0^3 = 33\,000 + 9\,240 + 3\,520 = 45\,760$ грн.

Оскільки загальні очікувані втрати (B_0^3) від дії всіх факторів ризику перевищують значення базового прибутку організації та перебувають у зоні критичного ризику, то рівень економічного ризику є критичним.

Графічне зображення зон економічного ризику та розподіл очікуваних утрат щодо кожного фактора ризику наведено на рис. 3. Найбільш небезпечним фактором ризику є перший, тобто поява на ринку нового конкурента.

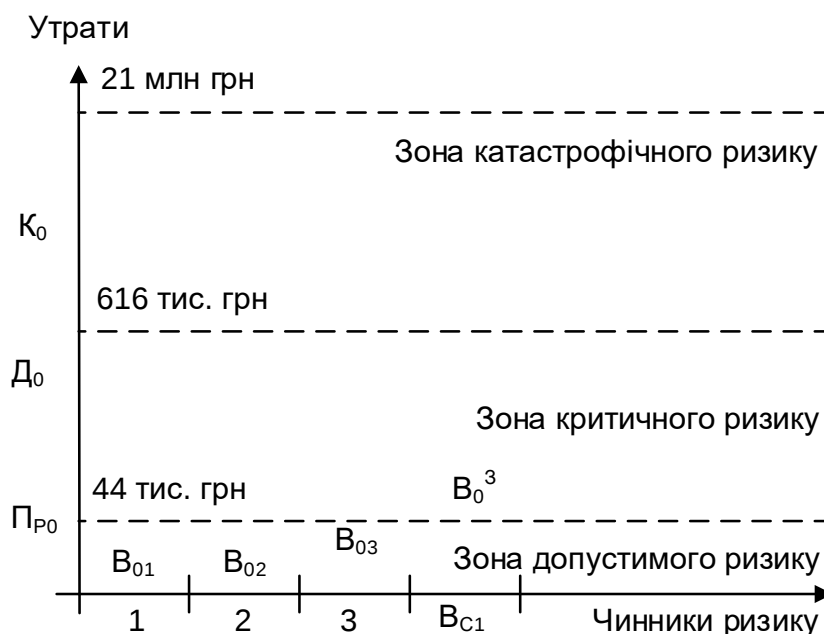

Рис. 3. Зони економічного ризику

Умовні позначення:

K_0 – базове значення вартості майна організації;

D_0 – базове значення виручки від реалізації;

Π_{P0} – базове значення прибутку.

Закінчення рис. 3

Завдання 2. Практичне завдання.

Підприємство "Пірана" є виробником косметичних засобів, експортує свої товари до країн Євросоюзу. Один із нових продуктів – фітошампунь для волосся. Генеральний директор має вирішити, скільки ящиків фітошампуню варто реалізувати протягом місяця. Імовірність того, що попит на фітошампунь протягом місяця буде 600, 700, 800 або 900 ящиків, дорівнює, відповідно 0,1; 0,7; 0,5; 0,3.

Витрати на виробництво одного ящика шампуню – 1 530 грн. Компанія продає кожний ящик за ціною 95 євро. Якщо ящик не продають декілька місяців, то шампунь псується й компанія не має доходу.

Визначте, скільки ящиків варто реалізувати протягом місяця.

Методичні рекомендації

Це завдання доцільно виконувати, використовуючи матрицю гри (табл. 10). Стратегіями гравця є різні показники кількості ящиків, які йому, можливо, варто реалізувати.

Таблиця 10

Матриця гри

Попит \ Виробництво	600 (0,1) *	700 (0,7) *	800 (0,5) *	900 (0,3) *	Середній очікуваний прибуток, грн
600					
700					
800		$1\,901\,500 \times 0,7 = 1\,331\,050$			
900					

* Примітка. У дужках наведено ймовірність попиту на ящики.

Слід обчислити показник прибутку, який отримає виробник, якщо він зробить 800 ящиків, а попит буде тільки на 700 ящиків.

Кожний ящик продають за 95 ум. од. Компанія продала 700 ящиків, а виготовила 800 ящиків.

Отже, виторг буде становити $700 \text{ ящиків} \times 95 \text{ ум. од.} = 66\,500 \text{ ум. од.}$; $66\,500 \text{ ум. од.} \times 47 \text{ грн (курс євро до гривні)} = 3\,125\,500 \text{ грн}$. Витрати виробництва 800 ящиків становитимуть: $800 \text{ ящиків} \times 1\,530 \text{ грн} = 1\,224\,000 \text{ грн}$.

Разом прибуток від зазначеного поєднання попиту та пропозиції буде дорівнювати: $700 \times 95 \times 47 \text{ (курс євро до гривні)} - 800 \times 1\,530 = 1\,901\,500 \text{ грн}$.

Аналогічно виконують розрахунки за інших поєднань попиту та пропозиції. У підсумку визначимо таку платіжну матрицю гри.

На практиці в подібних випадках рішення найчастіше ухвалюють на підставі критерію максимізації середнього очікуваного прибутку або мінімізації очікуваних витрат.

Однак, залучаючи додаткову інформацію у формі розрахунку середньоквадратичного відхилення як індексу ризику, ми можемо уточнити ухвалене на основі максимуму прибутку або мінімуму витрат рішення. Слід згадати необхідну для наших досліджень формулу теорії ймовірностей середньоквадратичного відхилення (σ):

$$\sigma = \sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - M(X))^2 \times P_i}, \quad (3)$$

де n – загальна кількість випадків;

X_i – значення досліджуваної випадкової величини;

$M(X)$ – максимальне значення очікуваного прибутку, грош. од.;

P_i – імовірність настання i -ї події.

Завдання для самостійної роботи до теми 7

Завдання 1. Практичне завдання.

Товариство з обмеженою відповідальністю "Атлант" планує вивести на ринок США нову модель човна "Омега". Аналітичний відділ підприємства прорахував, що, з огляду на вплив зовнішніх факторів, досягнення успіху нової моделі характеризує ймовірність 0,75. У цьому разі очікуваний прибуток буде становити 720 тис. дол. США. Якщо випуск

нової моделі човна на ринок буде неуспішним, то підприємство зазнає збитків у сумі 225 тис. грн.

Побудуйте "дерево подій" і визначте суму коштів, яку може витратити керівництво підприємства для отримання точної інформації про ринкову ситуацію. Надайте рекомендації щодо етапів управління ризиками на підприємстві.

Завдання 2. Тестові завдання для самоперевірки.

1. Найбільш поширеним способом зниження фінансового ризику є:

- а) диверсифікація;
- б) страхування;
- в) лімітування;
- г) отримання додаткової інформації стосовно вибору та результатів.

2. Загальний інвестиційний ризик портфеля в процесі його диверсифікації:

- а) може бути елімінованим;
- б) може бути частково елімінованим і меншим, ніж систематичний ризик;
- в) не може бути меншим, ніж систематичний ризик;
- г) правильної відповіді немає.

3. Якщо суб'єкт ринку відмовляється від хеджування, то:

- а) він несе великі попередні витрати;
- б) він визнає ризик;
- в) він бере на себе ризик;
- г) він здійснює спекулювання.

4. Відносна оцінка ризику – це:

- а) математичне очікування настання результату;
- б) варіація результату;
- в) коефіцієнт варіації;
- г) коефіцієнт детермінації.

5. У якому методі використовують лінію Лоренца як криву ризику:

- а) аналітичному методі;
- б) статистичному методі;

- в) методі аналогів;
- г) методі моделювання?

6. Згідно з класичною теорією ризик – це:

- а) імовірність відхилення від поставлених цілей;
- б) імовірність понесення збитків і втрат від вибраного рішення та стратегії діяльності;
- в) імовірність отримання очікуваних результатів;
- г) усі відповіді правильні.

7. Умови виникнення ризику полягають у тому, що:

- а) система прагне досягти певної мети;
- б) система вибирає шлях досягнення мети;
- в) вибір проводять в умовах невизначеності;
- г) система має функцію зникнення.

8. Мінливість можливого результату є ступенем відхилення очікуваного значення від:

- а) середньої величини;
- б) середнього очікування;
- в) дисперсії;
- г) середнього значення сігми.

9. Установіть причинно-наслідковий зв'язок між ринковим фактором і джерелом ризику:

- а) якість менеджменту;
- б) плінність кадрів на підприємстві;
- в) падіння попиту на продукцію;
- г) відсоток бракованої продукції.

10. Невизначеність є результатом:

- а) нестабільності функціонування підприємства;
- б) швидких темпів науково-технічного прогресу;
- в) наявності на ринку великої кількості господарюючих суб'єктів;
- г) усі відповіді правильні.

Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Університет використовує 100-бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюють під час проведення лекційних, практичних, лабораторних і семінарських занять. Він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи, який оцінюють сумою набраних балів:

для дисциплін із формою семестрового контролю "залік" максимальна сума – 100 балів, мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль і атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводять у формі диференційованого заліку.

Підсумкову оцінку за навчальною дисципліною визначають для дисциплін із формою семестрового контролю залік – сумуванням усіх балів, отриманих під час поточного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни використовують такі контрольні заходи:

поточний контроль – тестові опитування за темами лекцій (40 балів), компетентнісно орієнтовані завдання (60 балів);

семестровий контроль – залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Рекомендована література

Основна

1. Логістика : навч. посіб. / Л. С. Безугла, Н. І. Юрченко, Т. В. Ільченко та ін. – Дніпро : Пороги, 2021. – 252 с.
2. Логістика [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" всіх форм навчання / К. В. Мельникова, Т. О. Колодізева, О. В. Авраменко та ін. / під заг. ред. О. М. Ястремської. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 307 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jsui/handle/123456789/12240>.
3. Марченко В. М. Логістика : підручник / В. М. Марченко, В. В. Шутюк. – Київ : ВД "Артек", 2018. – 312 с.
4. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навч. посіб. у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 248 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>.
5. Ястремська О. М. Міжнародна логістика : навч. посіб. / О. М. Ястремська, В. О. Письмак. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 172 с.

Додаткова

6. Кононенко А. В. Логістика : навч. посіб. до виконання практ. робіт. / А. В. Кононенко, Ю. О. Романенков, В. П. Гатило. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2019. – 56 с.
7. Кучмеев О. О. Особливості управління матеріальними потоками в логістичних системах торговельних підприємств / О. О. Кучмеев // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 30-1. – С. 99–103.
8. Логістика : навч. посіб. / О. В. Безсмертна, О. О. Мороз, Т. М. Білоконь, І. В. Шварц. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 161 с.
9. Малюта Л. Я. Курс лекцій з дисципліни "Логістика" / Л. Я. Малюта, Р. П. Шерстюк. – Тернопіль : Тернопіл. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя, 2017. – 139 с.
10. Мельникова К. В. Ефективність діяльності логістичних систем [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Бізнес Інформ. – 2021. – № 12. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27189>.

11. Мельникова К. В. Міжнародні комерційні логістичні системи в глобальних ланцюгах постачань [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Бізнес Інформ. – 2023. – № 11. – С. 286–291. – Режим доступу : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-11_0-pages-286_291.pdf.

12. Мельникова К. В. Проектування логістичних систем з міжнародними аутсорсинговими компаніями в комерційній логістиці [Електронний ресурс] / К. В. Мельникова // Бізнес Інформ. – 2023. – № 10. – С. 334–340. – Режим доступу : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-10_0-pages-334_340.pdf.

Інформаційні ресурси

13. Актуальні проблеми економіки і управління : збірник наукових праць [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://probl-economy.kpi.ua/>.

14. Дистрибуція і логістика : журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrlogistica.com.ua/>.

15. Європейська логістична асоціація : офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.elalog.org>.

16. Міжнародна рада з логістики : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.sole.org>.

17. Транспорт і логістика : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://translog.com.ua/>.

18. Транспортно-експедиторські послуги та інформація в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://della.com.ua/>.

Зміст

Вступ	3
Практичні завдання за темами	6
Змістовий модуль 1. Роль логістики в умовах глобалізованого бізнесу	6
Тема 1. Сутність і фактори розвитку міжнародної логістики	6
Тема 2. Організаційні аспекти міжнародної логістики	9
Тема 3. Міжнародні логістичні ланцюги поставок	14
Тема 4. Інфраструктура міжнародної логістики	18
Змістовий модуль 2. Організаційно-правові засади функціонування міжнародної логістики	26
Тема 5. Правове забезпечення міжнародної логістичної діяльності	26
Тема 6. Митне забезпечення міжнародної логістичної діяльності	29
Тема 7. Ризики в міжнародній логістиці	33
Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.....	40
Рекомендована література	41
Основна	41
Додаткова	41
Інформаційні ресурси	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

**Методичні рекомендації
до виконання практичних завдань
та самостійної роботи
здобувачів вищої освіти
спеціальності 073 "Менеджмент"
освітньої програми "Логістика"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Мельникова Катерина Валеріївна**
Сігаєва Тетяна Євгеніївна

Відповідальний за видання *О. М. Ястремська*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *Н. В. Завгородня*

План 2025 р. Поз. № 56 ЕВ. Обсяг 44 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61165, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*